

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ — СЛІДСТВО ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (екологічна освіта)

Вишневська О.М.,

*доктор економічних наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету*

Соціальні глобалізаційні прояви мають різні прояви у суспільстві з огляду на сприйняття або неприйняття подій світового масштабу, а також з огляду на соціально-культурні норми, особливості віросповідання, ментальність населення держави. Єдність поглядів у суспільстві є складним і багатогранним поняттям, яке коригується на соціально-економічну й політичну стійкість держави у глобальному середовищі. Вагомим чинником впливу на сприйняття або неприйняття подій світового масштабу має сукупність соціально-психологічних особливостей, свідомості населення, суспільства, як проявів ментальності. Прояви соціальної глобалізації спонукають до посилення адаптаційних процесів, у тому числі з метою підвищення якості освітньої діяльності. Професійно-педагогічна діяльність є діяльністю викладача, змістом якої є керівництво діяльністю учнів у освітньому процесі. Головною метою педагогічної діяльності є розвиток особистості. Вплив соціальної глобалізації на розвиток суспільства вимагає адаптації усієї освітньої діяльності до змін, які повинні змінити підходи до реалізації основних завдань освіти у контексті розширення нових знань, вмінь, компетенцій здобувачів освіти. Особливості педагогічної діяльності надають можливість розглядати її у контексті основної мети виховання молоді. Професійна й педагогічна діяльність має формуватися на засадах активного навчання здобувача, його мотивації до отримання нових знань та вмінь, розвивати здібності здобувача, самоорганізовувати навчання. Педагогічне керівництво діяльністю здобувача повинно відбуватися з огляду на добір змісту та методів навчання, організацію спільної діяльності зі здобувачем. В основу реалізації зазначених завдань покладено розвиток й розширення можливостей самостійного навчання, мотивацій, активної позиції здобувача до отримання нових знань.

Отже, педагогічна діяльність повинна реалізовуватися через три основні підходи, а саме: структурний, функціональний та рефлексивний. Поєднання підходів надає максимально дієвий результат у співпраці викладача й здобувача. Поєднуються соціальні задачі освітнього процесу та етично-моральні (особистісні) якості учасників освітнього процесу у постановці освітніх задач, їхньої реалізації, отриманого результату. Структурний підхід, як зазначають відомі вчені-педагоги, дозволяє визначити психологічні складники педагогічної діяльності, а саме: мотив, певні педагогічні дії, педагогічні вміння та навички. Функціональний підхід дозволяє викладачеві реалізувати свої вміння у освітній діяльності (організаційно, гностично, комунікативно, конструктивно). Рефлексивний підхід розглядає педагогічну діяльність як спільну діяльність учасників освітнього процесу. Усі учасники

виступають як суб'єкти спілкування. Викладач є організатором й керівником. Рефлексивне керівництво ґрунтується на уявленні, за яким здобувач є центром освітнього та виховного процесу, його головним учасником. Основним завданням викладача є створення необхідних умов з метою сприяння самовиявленню здобувача [3].

Педагогічна взаємодія повинна бути направлена на отримання спільного результату освітньої діяльності, підвищення рівня якості підготовки здобувачів. З метою досягнення взаємодії доцільно забезпечити новизну та значущість освітніх заходів, дібрати невеликий за обсягом матеріал, який змістовно дозволить ознайомити здобувача з тематикою курсу, виокремити структурно та підкреслити основні факти, які несуть найбільше змістовне значення, логічно викладати думки від явища до сутності, уникати моралізування, стисло й динамічно вести освітній процес, використовувати мотиваційні заходи.

Отже, викладач повинен поєднувати не лише соціальні функції освітнього процесу – навчити здобувача, а й використовувати підходи морального впливу на мотивацію здобувача навчатися, пізнавати нове, займатися саморозвитком. У контексті зазначеного з'являється поняття педагогічної майстерності й впливу особистості викладача (вчителя) на результативність освітнього процесу.

Педагогічна майстерність є комплексом властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі. Педагогічна майстерність має тісний зв'язок й практичну реалізацію через професійну компетентність, педагогічні здібності і педагогічну техніку [3].

Педагогічну майстерність необхідно розглядати через результативність освітнього процесу, через самоорганізацію усіх учасників освітнього процесу. Педагогічна майстерність реалізується через спрямованість й професійні знання викладача, його знання й навички сприяють мотивації здобувачів до пізнання, створення нових знань та ідей, наукового пошуку. Саме педагогічні здібності забезпечують швидкість самовдосконалення. Педагогічні засоби (техніка), яка спирається на знаннях й здібностях, дає змогу виявити потенціал здобувачів, узгодити та систематизувати засоби, які використовуються у педагогічній діяльності. Елементи педагогічної майстерності повинні коригуватися з огляду на особливості надання знань й сфери їхнього поширення. Педагогічна спрямованість особистості кожного викладача є багатоаспектною. Вагомими є ціннісні орієнтації учасників освітнього процесу.

Виділяють наступні [3]: на себе – самоствердження (щоб вбачали у особистості кваліфікованого, вимогливого, справжнього викладача); на засоби педагогічного впливу (коли найважливіше для вчителя – програма, заходи, способи їхнього пред'явлення); на здобувача (через адаптацію кожного); на мету педагогічної діяльності (гуманістична стратегія). Для викладача пріоритетною є орієнтація на головну мету – гуманізація

діяльності, гідне самоствердження, доцільність засобів, врахування потреб кожного учасника освітнього процесу. Формування професійної майстерності починається з відповідальності перед майбутнім, усвідомлення мети і любові викладача до своєї праці, кожного здобувача. Гуманістична спрямованість викладача визначає стратегію його діяльності. Знання викладача це не лише засвоєння навчальних дисциплін, а особистісно адаптована система знань, які від вільно й зрозуміли, вмотивовано надає здобувачам. Вагомими елементом педагогічної майстерності є здібності до педагогічної діяльності. Вони залежать від особливостей психічних процесів, що сприяють успішній педагогічній діяльності. Аналіз педагогічних здібностей здійснюється у багатьох фундаментальних дослідженнях [3].

Але основна складова – етично-моральні принципи викладача, його відношення до оточуючих, до інших учасників освітнього процесу. Викладач повинен володіти важливими рисами, які дозволяють швидко адаптуватися йому особисто та здобувачам до змін, які відбуваються у освітньому процесі через вплив соціальних процесів, глобалізаційних процесів: комунікативність, перцептивні здібності, динамізм особистості, емоційні стабільність, оптимістичне прогнозування, креативність. Здібності до педагогічної діяльності можна оцінити залежно від процесу навчання, результатів освітнього процесу. Професійна діяльність викладача передбачає обов'язкову здатність до саморегуляції, емоційної стабільності, володіння ситуацією (ситуаціями), що має тісний зв'язок із етично-моральними якостями людини. Професійна діяльність викладача надає можливість поширювати знання й вміння, які адаптовані до проявів світової спільноти, у тому числі у межах екологічної освіти. Поширення сфери знань у екологічній сфері є вимогою сучасності через значне загострення екологічних питань на усіх територіях, регіонах світу. Обізнаність у екологічних питаннях сприятиме формуванню нових ідей, які дозволять розширити сферу застосування практичних підходів у збереженні довкілля.

Бібліографічний список:

1. Wheelan C. Naked economics. Undressing the Dismal Science / Charles Wheelan. New York, London : W.W. Norton\$Company, 2010. 384 p.
2. Власов В. І. Глобалістика: історія, теорія : монографія / наук.ред.акад. НААН України О.Г. Білорус і чл.-кор. НААН України В.А.Вергунов. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012. 856 с.
3. Вишневська О.М. Вимір і прояви соціальної глобалізації суспільства / О.М. Вишневська, О.О. Чабаненко, А.С. Вишневська // Modern Economics, Випуск. 12. 2018. Електронне наукове видання з економічних наук.С. 41-46.
4. Педагогічна майстерність. І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос. Навчальне видання. К.: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.